

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosa
mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus

JELENTÉSE

az AJB-636/2021. számú ügyben
a Keszthelyi Rendőrkapitányság látogatásával összefüggésben

*Előadók: Dr. Mézes Norbert
Dr. Sárközy István*

Érintett szerv: Keszthelyi Rendőrkapitányság

2021.

**Az alapvető jogok biztosa mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus
Jelentése
az AJB-636/2021. számú ügyben**

Előadó: dr. Mézes Norbert

Összefoglaló

A nemzeti megelőző mechanizmus feladatkörében eljáró alapvető jogok biztosa (a továbbiakban: NMM) és munkatársai 2021. január 21-én a Keszthelyi Rendőrkapitányságra (a továbbiakban: Objektum) látogattak.

A látogatás célja az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány (a továbbiakban: járvány) megelőzése, illetve következményeinek elhárítása érdekében tett rendőrségi intézkedések ellenőrzése volt. A vizsgálat kitért arra is, hogy a járványügyi veszélyhelyzet ismételt bevezetését követően a koronavírus-fertőzés (COVID-19) megelőzésével és kezelésével összefüggő intézkedések mennyiben változtak meg.

Az Objektum vezetőjének tájékoztatása szerint a védekezési készültség szintjét a veszélyhelyzet elrendelése óta fenntartják.

A látogatócsoport tagjai vizsgálták, hogy a rendőrségi fogvatartottak jogait a járványügyi veszélyhelyzet miatt fenntartott korlátozások hogyan érintették, megtekintették az Objektum előállító egységét, hivatali helyiségeit, valamint interjúkat készítettek a személyi állomány két tagjával.

Az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) által a rendőrség vezetői állománya részére kiadott, szakmai iránymutatásként szolgáló egészség-megőrzési és közegészségügyi rendőrségi feladatokról szóló eljárásrend előírásainak, a kialakított beléptetési rend, a lázmérés, az érkezők egyszer használatos védőkesztyűvel és védőmaszkkal történő ellátása, és a kötelező kéz valamint lábbeli fertőtlenítés illetve az állomány egészségvédelmét szolgáló vezetői intézkedések megfeleltek.

Az előállító egységben a rendőrségi egészségi protokollok előírásainak megfelelő antimikrobiális hatásspektrummal rendelkező kézfertőtlenítő gél, védőmaszk, gumikesztyű és egyszer használatos papírtörölköző megtalálható volt. A fogvatartottak hozzájutása az egyéni védőfelszerelésekhez és fertőtlenítő eszközökhöz biztosított, a számukra kialakított mellékhelyiség higiénés állapota megfelelő volt.

A látogatáskor fogvatartott nem tartózkodott az épületben. A rendőrök a veszélyhelyzet elrendelését követően fogatosított rendőri intézkedések során koronavírus-fertőzést gyanús személyt nem szállítottak az Objektumba. Az Objektum vezetése az előállítás végrehajtásával érintett helyiségekben mind a fogvatartottak, mind a személyi állomány védelmét célzó előírásokat teljesítette és az előállított jogainak érvényesülését biztosító feltételeket a járványhelyzet körülményei között is megfelelően biztosította.

Az NMM az előállított személyek orvosi vizsgálatával összefüggésben tárt fel alapvető jogot érintő visszásságot.

1. Az eljárás megindulása

A 2011. évi CXLI. törvénnyel kihirdetett kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyvének (a továbbiakban: Jegyzőkönyv) 1. cikke értelmében annak „*célja egy olyan rendszer létrehozása, amelyben független nemzetközi és nemzeti testületek – a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából – olyan helyszínekre látogatnak el rendszeresen, ahol embereket fosztanak meg a szabadságuktól*”.

A Jegyzőkönyv 3. cikke szerint – az 1. cikkben megfogalmazott cél megvalósítása érdekében – valamennyi „*részes állam belföldi szinten létrehoz, kijelöl vagy fenntart egy vagy több látogató testületet (a továbbiakban: nemzeti megelőző mechanizmus) a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megakadályozása érdekében*”.

Magyarországon 2015. január 1-jétől nemzeti megelőző mechanizmusként az alapvető jogok biztosja jár el, aki az említett feladatainak teljesítése során a fogvatartási helyeken a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódot beadvány és alapvető joggal összefüggő visszasság hiányában is rendszeresen vizsgálja.¹

A Kínzás és Más Kegyetlen, Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőző Albizottság (Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment – továbbiakban: SPT) által 2020. március 25-én elfogadott CAT/OP/10 számú Tanács (a továbbiakban: SPT Tanács) rámutat arra, hogy a kínzás, és a kegyetlen, embertelen, vagy megalázó bánásmód és büntetések tilalmát kivételes körülmények fennállása esetén és veszélyhelyzet során is biztosítani kell.² Az SPT Tanács szerint az egyes országokban működő nemzeti megelőző mechanizmusok maguk dönthetnek a járványhelyzetben az általuk legmegfelelőbbnek tartott intézkedésekről.³ A nemzeti megelőző mechanizmusoknak a koronavírus-járvány során a társadalmi érintkezésekre vonatkozó korlátozások figyelembe vételével kell gyakorolniuk a mandátumukat.⁴

1.1. A látogatás helyszíneinek kiválasztása

A sajtóban megjelent híradások szerint,⁵ 2020 októberében, Magyarországon Veszprém és Zala megyében megduplázódott, egy hét alatt megkétszereződött a COVID-19-pozitív esetek száma, a 43. héten a legkevesebb fertőzöttet Tolna megyében diagnosztizálták.

Az NMM a Jegyzőkönyv 20. cikk e) pontjára figyelemmel, mely szerint a feladatai teljesítése érdekében a felkeresni kívánt helyeket szabadon megválaszthatja úgy döntött, hogy a rendőrségi előállítás végrehajtásának körülményeit a Zala megyében található városban, a Keszthelyen lévő Objektum látogatása keretében vizsgálja.

¹ Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 39/A. § és 39/B. § (1) bekezdés.

² Advice of the Subcommittee on Prevention of Torture to States Parties and National Preventive Mechanisms relating to the Coronavirus Pandemic (adopted on 25th March 2020) (a továbbiakban: Advice of the SPT) I/5. pont. <https://undocs.org/CAT/OP/10>

³ Advice of the SPT I/6. pont

⁴ Advice of the SPT IV/11. pont

⁵ <https://hirado.hu/belfold/cikk/2020/10/27/elo-az-operativ-torzso-online-sajtotajekoztatoja#>

1.2. A vizsgálat célja és szempontjai

A koronavírus-járvány okozta veszélyhelyzetben az NMM feladatának tekinti annak ellenőrzését, hogy a járvány terjedésének megelőzése érdekében alkalmazott intézkedések mennyiben érintik a fogvatartottak alapvető jogait. A nemzeti megelőző mechanizmus látogatásának célja a CPT által megfogalmazott ajánlások megvalósulásának, a rendőrségi előállítás és a kapcsolódó fogvatartotti szállítás, valamint az előállítás körülményeinek vizsgálata volt a veszélyhelyzet idején. Az NMM vizsgálatának további szempontja volt, hogy az Objektum a járvány idején az ott tartózkodó, szabadságuktól megfosztott személyek és a szolgálatot teljesítő munkatársak fertőzés elleni védelme érdekében milyen intézkedéseket tett, illetve számukra milyen védőfelszerelést biztosított.

A látogatás a fogvatartás körülményeit a következő szempontok szerint vizsgálta:

- intézkedések a koronavírus- fertőzés megelőzésére;
 - o a betegség-megelőzést szolgáló tájékoztató és figyelemfelhívó anyagok;
 - o a rendelkezésre álló egyéni védőeszközök és fertőtlenítő szerek;
- a koronavírus-fertőzés gyanúja esetén alkalmazandó rendőri intézkedések;
- a fogvatartottak elfogásának körülményei, különös tekintettel a kényszerítő eszköz alkalmazására;
- a fogvatartottak szállítása, különös tekintettel a speciális higiénés szabályok alkalmazására;
- az épület és a helyiségek állapota a fogvatartottak biztonsága és szükségletei szempontjából;
- az előállított személyek elhelyezése az előállító egységben;
- a fogvatartottak tájékoztatása az előállító helyiségbe történő elhelyezéskor;
- bánásmód az Objektumban;
- kapcsolattartáshoz való jog érvényesülése: a közeli hozzátartozóval vagy harmadik féllel és a védővel való kapcsolatfelvétel lehetősége a veszélyhelyzet idején;
- sérülés vagy betegség jelzése esetén az előállított személy orvosi ellátása, a választott orvos általi vizsgálat lehetősége.

Az NMM látogatások kiemelt szempontja a fogvatartottak kapcsolattartáshoz fűződő jogainak biztosítása mellett a fogvatartottak szállítási körülményeinek vizsgálata. Ennek megfelelően a helyszíni vizsgálat az előállított személyek veszélyhelyzet idején történő szállítására is kiterjedt.

1.3. A nemzeti megelőző mechanizmus hatásköre

A nemzeti megelőző mechanizmus alapvető feladata, hogy a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából olyan helyeket látogasson, ahol embereket fosztanak meg a szabadságuktól. A Jegyzőkönyv 4. cikk 2. pontja értelmében szabadságelvonás mindennemű fogvatartást vagy bebörtönzést jelent, valamint egy személy elhelyezését olyan állami vagy magántulajdonú, őrizetbe vételi környezetben, amelyet az illető valamilyen bírói, közigazgatási vagy más hatóság utasítására önként nem hagyhat el.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 97. § h) pontja szerint fogvatartott, „*akit törvény, illetőleg törvény alapján kiadott hatósági határozat alapján a szabad mozgáshoz és tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogában korlátoznak (őrizetbe vett, előzetesen letartóztatott, közbiztonsági őrizetben lévő, elfogott és előállított, elővezetett).*” Az Rtv. 97. § h) pontja alapján az Objektum a Jegyzőkönyv 4. cikke szerinti fogvatartási hely.

1.4. Az érintett alapvető jogok

- *Az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak tiszteletben tartásához és védelméhez való jog:* AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége. [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés]
- *Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.* Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. . [Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés]
- *Egészséghez fűződő jog:* Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. [Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdés]
- *Személyes adatok védelme:* Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés]

1.5. Az alkalmazott jogszabályok, állásfoglalások, iránymutatások

Nemzeti jogforrások:

- Magyarország Alaptörvénye;
- az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.);
- az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Emberi Jogok Európai Egyezménye);
- a Strasbourgban, 1987. november 26-án kelt, a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló európai egyezmény kihirdetéséről szóló 1995. évi III. törvény;
- a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény kihirdetéséről szóló 1988. évi 3. törvényerejű rendelet;
- a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni Egyezmény Fakultatív Jegyzőkönyvének kihirdetéséről szóló 2011. évi CXLIII. törvény (a továbbiakban: Jegyzőkönyv);
- a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.);
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.);
- a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati szabályzat);
- a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III.11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: veszélyhelyzet elrendelése);
- a járványügyi készültség bevezetéséről szóló 283/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet (a továbbiakban: járványügyi készültség bevezetése);
- a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI.3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: veszélyhelyzet ismételt bevezetése);
- az ORFK által kiadott 29000/3485-59/2020.ált. számú, a 2020. évben azonosított új koronavírus kapcsán elrendelt veszélyhelyzetből adódó egészségmegőrzési és közegészségügyi tárgyú rendőrségi feladatokról szóló eljárásrend (a továbbiakban: Eljárásrend);
- az ORFK által kiadott 29000/8615-4/2020.ált. számú, a rendőri intézkedésekkel kapcsolatos ajánlások a járványügyi veszélyhelyzettel összefüggésben (a továbbiakban: Ajánlások);

- a Zala Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjének, a 2020. évben azonosított koronavírus kapcsán szükségessé vált egészségmegőrzési tárgyú, továbbá az iratkaranténnal kapcsolatos feladatokról szóló 9/2020. (IX.01.) ZMRFK intézkedése (a továbbiakban: Vezetői intézkedés).

Nemzetközi források:

- A CPT 2. Általános Jelentése [CPT/Inf (92) 3];
- A CPT 12. Általános Jelentése [CPT/Inf (2002) 15];
- A CPT 21. Általános Jelentése [CPT/Inf (2011) 28];
- A CPT a fogvatartottak szállításáról szóló jelentése [CPT/Inf (2018) 24];
- Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 5 to 16 December 1999 [CPT/Inf (2001) 2];
- Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 24 March to 2 April 2009. [CPT/Inf (2010) 16];
- Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 3 to 12 April 2013 [CPT/Inf (2014) 13];

1.6. A látogatás módszere

A Jegyzőkönyv 4. cikk 1. pontjának értelmében az államnak a nemzeti megelőző mechanizmus látogatásait bármely, a joghatósága és ellenőrzése alatt álló helyen lehetővé kell tennie, ahol embereket valamely hatóság utasítására, kezdeményezésére, hozzájárulásával vagy elfogadásával a személyes szabadságuktól megfosztják vagy megfoszthatják.

A nemzeti megelőző mechanizmus feladatainak teljesítése körében az NMM személyesen és munkatársai útján is eljárhat.

A látogatás a veszélyhelyzetből fakadó felkészülés biztosítása, valamint a fogvatartottak és a látogatócsoport tagjainak a vírusfertőzéssel szembeni védelme érdekében előre bejelentett módon történt. A látogatócsoport tagjai a 'do no harm' elvet⁶ tiszteletben tartva, a veszélyhelyzet ismételt bevezetése okozta szükségszerű korlátozásokra⁷ figyelemmel, a látogatás során védőfelszerelést viseltek, továbbá a személyes meghallgatások során megfelelő távolságot tartottak. A látogatócsoport tagjai a járványhelyzetben alkalmazandó előírásokat⁸ betartva járták végig az Objektum azon helyiségeit, ahol a fogvatartottak megfordulhatnak, megtekintették azok berendezését és felszerelését. A fogvatartottakra vonatkozó iratokba betekintettek, egyes iratokról másolatot kaptak, néhány irat a látogatást követően került megküldésre.

A személyes meghallgatások előzetesen kidolgozott, iránymutatásként szolgáló kérdéssor alapján történtek.

⁶ Tanács I/4. pont

⁷ Tanács I/7. pont

⁸ Lásd az Eljárásrend II-III-IV. fejezeteit

1.7. Szankciók tilalma

A Jegyzőkönyv 21. cikke értelmében semmilyen hatóság és tisztviselő nem rendelhet el, nem alkalmazhat, nem engedélyezhet, és nem tűrhet el semmilyen személy vagy szervezet elleni szankciót, ha az illető a nemzeti megelőző mechanizmussal akár valós, akár hamis információkat közölt, és az adott személyt vagy szervezetet semmiféle más jellegű hátrány sem érheti.

A látogatás vezetője: Dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok biztosa

A látogatás résztvevői: Dr. Sárközy István
Dr. Mézes Norbert

A látogatás időpontja: 2021. január 21.

2. Tényállás és megállapítások

2.1. Keszthelyi Rendőrkapitányság

A rendőrkapitányságon előállító egység,⁹ és a különböző rendőrségi eljárások lefolytatására szolgáló hivatali helyiségek találhatóak. A kapitányságon bünyügyi, vizsgálati, közrendvédelmi, közlekedésrendészeti, és igazgatásrendészeti osztály működik.

Az épület földszintjén kialakított előállító egységben két előállító helyiség és a WC és mosdó helyiség is megtalálható. Nemcsak az előállító egységben, hanem esetenként a bünyügyi és a rendészeti feladatokat ellátó szakmai részlegek irodáiban is történhet előállítás.

2.2. Előállítottak szállításának körülményei

A CPT több jelentésében¹⁰ hangsúlyozza, hogy a megfélemlítés és a fizikai bántalmazás veszélye közvetlenül az őrizetbe vétel után a legnagyobb, a rendőrségi objektumba szállítás során is érheti rossz bánásmód, például bántalmazás vagy fenyegetés a fogvatartottakat.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint az előállítás rövid időtartamú, legfeljebb 8 órán át tartó fogvatartás, amelyet a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, legfeljebb 4 órával meghosszabbíthat. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.¹¹

A Vezető intézkedés 3. pontja a járvány miatt a szolgálatba lépő állomány eligazítása kapcsán a szolgálatirányító parancsnok számára tájékoztatási kötelezettséget határoz meg, a jelentősen fertőzött területek, a betegség megelőzését szolgáló általános és személyi higiénés, és a fertőtlenítést szolgáló ózongenerátor használata vonatkozásában. Ugyanezen norma 17. és 18. pontja részletes előírásokat tartalmaz arra, hogy a szolgálati gépjárművekben az állomány részére fertőtlenítő szert kell elhelyezni és azt is meghatározza, hogy „*az intézkedés alá vont személy szállítására szolgáló műanyag/ nejlontakarófoliát kell elhelyezni*” a gépkocsikban a kárpitozott felületek szennyeződésének elkerülése érdekében. A Vezető intézkedés 1. mellékletének IV. fejezete rendelkezik arról, hogy amennyiben fertőző beteg szállítására került

⁹ Szolgálati szabályzat 2. § 5. pont.

¹⁰ CPT 21. általános jelentés [CPT/Inf (2011) 28] 19. pont.

¹¹ Lásd az Rtv. 33. § (3) bekezdését.

sor a szolgálati gépjárművel, annak fertőtlenítéséről a rendőri szerv vezetője gondoskodni köteles.

Az Eljárásrend IV. fejezet 7. pontja a szolgálati járművek és a saját eszközök felületfertőtlenítő eszközzel történő kezelésének szükségességét is előírja a rendőrök számára.

A kapitányság udvarára behajtó gépkocsik egy fertőtlenítőkapun keresztül haladtak át. A látogatás időpontjában fennálló fagyveszély miatt átmenetileg nem üzemelt ez a kapu.

A rendőrök a szolgálati gépkocsik kezelőszerveit minden szolgálat végén fertőtlenítőszerrel átitatott törölkendővel tisztították meg, és ózongenerátorral is fertőtlenítették az autók belső terét.

Ha koronavírus fertőzöttségre utaló körülmény merült fel egy intézkedés során, a rendőröknek a maszk és kesztyű mellé védőruházatot kellett felvenniük, és azonnal értesítenniük kellett a mentőszolgálatot. Ilyen gyanú esetén, a rendőrök nem ültethették be a szolgálati autóba az intézkedés alá vont személyt, őt a mentőszolgálat szállította a továbbiakban.

A megtekintett, szolgálati gépkocsikba rendszeresített védőfelszerelés-egységcsomagban¹² a rendőrségi egészségügyi protokollok előírásainak megfelelő és az intézkedés alá vont személyek biztonságos szállítását lehetővé tévő védőfelszerelések, mint pl. a különböző méretű védőruházat, az orvosi kesztyű és orr-szájmaszk, a részecskeszűrővel ellátott álarc, a kéz-és felületfertőtlenítő szerek, a védőszemüveg vagy a cipővédő huzat, rendelkezésre álltak.

A látogatás az előállítottak szállítási körülményei kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.3. Fogvatartott előállítása az Objektumban

A rendőri szervek által alkalmazott Eljárásrend rendelkezik „az eljárással érintett személlyel/intézkedés alá vont személlyel/ügyféllel történő szolgálati feladatellátás során végrehajtandó, egészségvédelmet szolgáló intézkedések” szabályairól, így arról is, hogy „a vezető vagy a feladat végrehajtásért felelős szolgálati előjáró dönt a védőeszköz használatának szükségességéről (...).¹³

„A szabadságuktól megfosztott személyek jogai keveset érnek, ha az érintett személyek nem tudnak a létezésükről. Következésképpen nagyon fontos, hogy a rendőrségi őrizetbe kerülő személyek világos tájékoztatást kapjanak a jogaikról késelem nélkül és számukra érthető nyelven. Ennek biztosítása érdekében az ezeket a jogokat világosan ismertető formanyomtatványt kell adni a rendőri őrizetbe vett személyeknek már az őrizetbevétel pillanatában, minden esetben. Továbbá az érintett személyekkel alá kell íratni egy nyilatkozatot, amelyben kinyilvánítják, hogy ismertették velük a jogukat.”¹⁴

Az Rtv. 33. § (4) bekezdése értelmében az „előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell (...).”

A Szolgálati szabályzat 31. § (7) bekezdése szerint a fogvatartott személy ruházatát a támadásra vagy önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele céljából az előállító egységben történő elhelyezésekor a felügyeletet ellátó rendőrnek kötelező átvizsgálnia. A ruházat átvizsgálását a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem végezheti, valamint nem lehet jelen, kivéve, ha az átvizsgálás technikai eszközzel történik.

Az Objektumban 2020.06.18-tól a látogatás napjáig 17 felnőttkorú személy, 13 férfi és 4 nő, köztük 2 külföldi (1 férfi és 1 nő) előállítására került sor, de a látogatáskor nem volt fogvatartott az előállító egységben.

¹² Ld. Melléklet, (7) kép

¹³ Lásd az Eljárásrend V. fejezetet F) pont 1. alpontját.

¹⁴ ¹⁴ CPT/Inf (92) 3, 37. pont.

Ha koronavírus-fertőzés gyanús személlyel szemben kell intézkedniük, a szolgálatirányító és a tevékenység-irányítási központ (a továbbiakban: TIK) felé is jelentik a rendőrök. Védőruházatban állítanak elő a fertőzésveszély felmerülése esetén, és az intézkedés alá vont személynek is védőruhát, arcmaszkot és kesztyűt kell viselnie.

A veszélyhelyzet elrendelése óta nem történt olyan eset, hogy koronavírus-fertőzés gyanús személyt állítottak volna elő az Objektumba.

Az előállítások során kesztyűt és szájmaszkot viseltek az Objektum rendőrei.

Az előállított személyek számára is maszk és kesztyű viselése volt kötelező az épületben, és a testhőmérséklet mérés után amennyiben nem rendelkeztek vele, biztosították számukra ezeket.

A ruházatátvizsgálást követően a személyes tárgyakat az előállító egység előterében lévő szekrényben zárták el, és a letéti jegyzéket az előállított személynek átadták.

A fogvatartott jogairól a szóbeli és írásbeli tájékoztatás megkapta, kiértécsítették a hozzátartozót és védőt is, akár személyesen is a rendőrök, ha ez szükséges volt.

Az előállító egység előterében az előállított, elővezetett személyek jogairól és kötelezettségeiről, valamint az alapvető jogok biztosához fordulás lehetőségéről és feltételeiről szóló tájékoztató volt kifüggesztve.

Külföldi előállított esetén a kapitányság munkatársak angolul, németül, spanyolul tudták elmagyarázni az intézkedés lényegét. Amennyiben nem értették meg egymást, tolmácsjegyzék alapján rendeltek ki tolmácsot. A tolmács kirendelése a szolgálatirányító vagy a forrónyomos szolgálatot adó rendőrök feladata volt. A TIK-hez csak akkor fordultak ilyenkor, ha olyan speciális nyelvet kellett fordítani, amihez a kapitányság tolmácslistáján nem volt elérhető tolmács. A külföldi előállítottak száma kevés volt, inkább sértettként szoktak előfordulni az előállított személyek rendőrségi elszámoltatása kapcsán.

Írástudatlan személy előállítása esetén a hatósági tanú jelenlétében olvasták fel a szükséges tájékoztatást az eljáró rendőrök.

A látogatás az előállítás kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.4. Elhelyezés, tárgyi feltételek

Az Eljárásrend III. fejezet 3, 4. és 5. pontja, a betegség megelőzését célzó általános és személyi higiénés szabályaiban határozza meg a rendőrség területi szervei számára, hogy az objektumok szociális blokkjaiban, mellékhelyiségeiben és egyéb vizesblokkjaiban virucid hatású, folyékony kézfertőtlenítő szappant, egyszer használatos papírtörülőt vagy kézszáritó berendezést, illetőleg személyenként víz nélkül használható vírusölő hatású kézfertőtlenítő gélt kell biztosítaniuk.

„A rendőrségi fogvatartásnak alapvetően aránylag rövid időtartamúnak kell lennie. Következésképpen a fogva tartás fizikai körülményeitől a rendőrségi intézményekben nem várhatóak el, hogy olyan jók legyenek, mint más fogvatartási intézményekben, ahol az embereket hosszú ideig tartják. Azonban bizonyos elemi szükségleteket ki kell elégíteni.”¹⁵

A „zárkakat továbbá pihenőeszközzel kell felszerelni (pl. rögzített szék vagy pad), az éjszakára is fogságban tartott személyek számára pedig tiszta matracot és takarókat kell biztosítani. A fogvatartott személyek számára biztosítani kell a természetes szükségletük elvégzését tiszta és kulturált körülmények között, és megfelelő tisztálkodási lehetőséget kell nyújtani nekik”¹⁶.

¹⁵ CPT/Inf (92) 3, 42. pont.

¹⁶ CPT/Inf (92) 3, 42. pont.

A rendőrségi zárkák kívánatos mérete – nem minimum értéként értelmezve – a rendőrségi fogvatartás speciális jellegére figyelemmel, hét négyzetméter.¹⁷

A Szolgálati szabályzat 31. § (2) bekezdése szerint "A fogvatartott tényleges elhelyezése az előállító egységen belül az előállító helyiségben történik."

A fogvatartásra szolgáló épületrész bejáratán a „COVID 19 vírussal fertőzött, fertőzés gyanújával előállított személy elhelyezésére szolgáló előállító egység” feliratot olvasta a látogatócsoport.¹⁸

Az előállító egységben, az előtérben lévő irattartó szekrényen felületfertőtlenítő folyadékot és eldobható a papírtörölközőt, az asztalon¹⁹ gumikesztyűt, szájmaszkot, felületfertőtlenítőt és antimikrobiális hatással rendelkező kézfertőtlenítő gélt látott kihelyezve a látogatócsoport.

A két előállító helyiségben, elfogadható állapotú rögzített padok voltak elhelyezve pihenésre alkalmas bútorzatként a megfelelő állapotban lévő és tiszta helyiségekben. Az egyikben egy pokróc is ki volt készítve a padra az előállított számára. A helyiségekben 2-2 db kamera volt felszerelve a fogvatartottak megfigyelésére, de nem volt őrhívó gomb.

A látogatócsoport által megtekintett, azonos kialakítású előállító helyiségek becsült mérete: 9 m².

Az előállításra szolgáló egységhez tartozó WC és mosdó helyiségben folyékony szappan, papír kéztörölő, WC papír és felületfertőtlenítő volt elhelyezve, illetve a mosdó felett a helyes kézfertőtlenítést bemutató tájékoztatót függesztettek ki.²⁰ A mellékhelyiség higiénés feltételei a járványhelyzet elvárásainak²¹ megfeleltek.

Újszerű állapotban lévő mozgáskorlátozott WC-t is látott az látogatócsoport az Objektumban, amely kézfertőtlenítővel és egyszer használatos papír kéztörölővel fel volt szerelve.²²

Az előállított személyek elhelyezési körülményei kapcsán a látogatás alapvető joggal összefüggő visszasságra utaló körülményt nem észlelt.

2.5. Kapcsolattartás, hozzátartozó és a védő értesítése

A rendőrségi fogvatartás kapcsán a CPT különösen fontosnak tartja, hogy a fogvatartott a fogvatartás tényéről az általa kiválasztott harmadik felet (családtag, barát, konzulátus) mielőbb értesítse, és az ügyvédhez való jogát gyakorolhassa.²³

A CPT 1999. évi magyarországi látogatásáról szóló jelentés ajánlásai szerint biztosítani kell a hozzátartozó vagy a harmadik személy késelem nélkül történő értesítését, továbbá a jogi képviselőhöz történő hozzáférés lehetőségét hatékony módon, a fogvatartás első pillanatától kezdődően. A hozzátartozó értesítésének követelményét a CPT 2009. és 2013. évi látogatásairól készült jelentések ismételten hangsúlyozták.²⁴

Az Rtv. 18. § (1) bekezdése szerint a „fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozója vagy más személy értesítését kérje, ennek érdekében a fogvatartottat nyilatkoztatni kell. A fogvatartott által értesítendőnek megjelölt személy értesítésének kötelezettsége a rendőrséget terheli, az értesítést a rendőrség indokolatlan késelem nélkül teljesíti. Ha az értesítés ténye az eljárás során keletkezett adatok alapján

¹⁷ CPT/Inf (92) 3, 43. pont.

¹⁸ Ld. Melléklet, (4) kép

¹⁹ Ld. Melléklet, (6) kép

¹⁹ Lásd az Rtv. 33. § (3) bekezdését.

²⁰ Ld. Melléklet, (5) kép

²¹ Lásd az Eljárásrend III. fejezet 4. és 5. pontját

²² Ld. Melléklet, (8) kép.

²³ CPT/Inf (92) 3, 36. pont.

²⁴ CPT/Inf (2001) 2, 30. pont, CPT/Inf (2010) 16, 23. pont, CPT/Inf (2014) 13, 22. pont.

veszélyeztetni az intézkedés célját, akkor az értesítést el kell halasztani és akkor kell megtenni, amikor a veszélyeztetés már nem áll fenn. (...) Ha a fogvatartott kiskorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét.”

Az Objektumban a rendőrök a Vezetői intézkedés egészségmegőrzés célú elvárásai alapján jártak el az intézkedések, illetve a kapcsolattartást biztosítására szolgáló értesítések, személyes kontaktust igénylő végrehajtása során. A norma 7. pontjában határozza meg azokat általános és személyi higiénés szabályokat, mint pl. a védőeszközök helyes használata, vagy a lázas személyekkel való érintkezés speciális előírásai, amire a rendőröknek a járvány miatt a kapcsolatfelvételek során fokozottan ügyelniük kell.

Előállításakor a hozzátartozót a rendőr értesítette, nem az intézkedés alá vont személy. Általában telefonon történt, de kiértesítették a hozzátartozót és védőt akár személyesen is az Objektum beosztottjai, ha a körülmények miatt erre volt szükség.

Külföldi előállított esetén az Objektum idegen nyelveket beszélő munkatársai vagy tolmács értesítették a konzuli szolgálatot.

Fiatalkorú előállításakor a rendőrök értesítették a törvényes képviselőt.

A veszélyhelyzetben az Objektumban dolgozók a kapcsolattartásra vonatkozó rendőrségi feladataiknak eleget tettek. Az értesítéseket személyesen végrehajtó rendőrök az elkerülhetetlen közvetlen kontaktusok során a rendőrségi egészségvédelmi protokollokban²⁵ megfogalmazott „szoros kapcsolat” elkerülésére törekedtek.

A látogatás a hozzátartozó és jogi képviselő értesítéséhez való jog kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.6. Előállított személyek orvosi ellátása

A CPT 12. számú általános jelentésében fejti ki, hogy az *„orvoshoz jutás jogának magában kell foglalnia a fogvatartottnak azt a jogát, hogy kívánsága szerint olyan orvos vizsgálja meg, akit ő maga választott (...).”*²⁶ Amennyiben a fogvatartottak kezelése a rendőrhatalóság által biztosított orvos feladata, a rossz bánásmódok megelőzése érdekében biztosítani kell, hogy a fogvatartott az általa kiválasztott orvos vizsgálatát is kérhesse.²⁷

A jelentés a 42. pontjában arról is rendelkezik, hogy a *„Rendőrségi fogvatartott személyek minden orvosi vizsgálatát a rendvédelmi személyzet hallótávolságán kívül, illetve ha az érintett orvos másképp nem kéri az adott esetben, a személyzet számára nem látható módon kell elvégezni.”*

Az Rtv. 17. § (2) bekezdése értelmében, a *„rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.”*

Az Rtv. 18. § (2) bekezdése szerint *„A rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.”*

A szabadságuktól az Rtv. 33. § (3) bekezdése alapján, előállítás címén megfosztott személyek kapcsán a Szolgálati szabályzat 31. § (7) bekezdése mindössze annyit ír elő, hogy *„elhelyezéskor a fogvatartottat nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról. Betegség vagy sérülés esetén orvosi ellátásban kell részesíteni”*.

²⁵ Lásd Eljárásrend C) pont 1/b. alpontja és az Ajánlások 4. oldal 2. bekezdése.

²⁶ CPT/Inf (2002) 15, 42. pont.

²⁷ CPT/Inf (92) 3, 36. és 37. pont.

Az Eljárásrend V. fejezet F) pont 3. alpontja szerint „Amennyiben az eljárással érintett személy /intézkedés alá vont személy/ügyfél (...) esetében felmerül a fertőzés gyanúja a személyi állomány tagja haladéktalanul intézkedik az érintett személy elkülönítésére és telefonon értesíti az OMSZ-t.”²⁸

A kapott tájékoztatás alapján, ha koronavírus-fertőzés gyanúja merül fel, az intézkedő rendőr a mentőszolgálaton kívül a szolgálatirányító parancsnokot és a TIK-et köteles értesíteni. Ilyen esetben a rendelkezésre álló védőfelszerelések használata²⁹ mellett, a követendő eljárásra a mentőszolgálat munkatársainak utasításai voltak az irányadók.

Más esetben a Keszthelyi Kórház sürgősségi betegellátó részlegére vitték az orvosi ellátást igénylő előállított személyt, vagy 16.00 óra utána a városi ügyeletes orvoshoz.

Általában ugyanaz a rendőr kísérte az orvoshoz az előállított személyt, mint aki előállította, kivéve, ha az előállított személynek panasa volt az intézkedő rendőrre.

Az orvosi vizsgálaton való rendőri jelenlét kapcsán a tájékoztatás szerint az őrzésbiztonságot tartották meghatározónak, amennyiben a fogvatartott nem tudott megszökni a vizsgáló helyiségből, a rendőri jelenlét nem volt szükséges. Ha az elvárt feltételek teljesültek, a rendőr nem volt jelen, nem látta és nem hallotta az orvos és fogvatartott közötti bizalmas kommunikációt.

Nem fordult még elő, hogy az előállított saját orvosát kérte volna, de amennyiben ez szükséges, és az orvosi ellátás így biztosítható, akkor az eljáró rendőrök ezt lehetővé tennék.

Az előállított egészségügyi ellátására vonatkozó iratokat külön dossziében kezelték és páncélszekrényben tárolták.

Veszélyezteti az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében meghatározott személyes adatok védelméhez fűződő jog érvényesülését, hogy a panasz vagy sérülés esetén szükséges orvosi vizsgálat során az orvos és fogvatartott közötti bizalmas kommunikáció során a kísérést végrehajtó rendőr jelen lehet.

2.7. Bánásmód az Objektumban

A CPT 12. számú Általános Jelentésének 47. pontja szerint a rendőrségi fogvatartottak számára „Közvetlenül álljon rendelkezésükre ivóvíz, és megfelelő időben étkezést kell biztosítani számukra, naponta legalább egyszer teljes értékű étellel (...).”

A Szolgálati szabályzat 31. § 11. pontja értelmében a „személyi szabadság korlátozásának első 5 óráját követően az intézkedést foganatosító rendőri szerv gondoskodik a fogvatartott személy élelemmel történő ellátásáról. A fogvatartott személy étkezése az előállított helyiségben történik.”

„A rendőrségnek az a feladata, hogy őrizze a fogvatartottakat, ami magában foglalja azt is, hogy biztonságban és sértetlen fizikai állapotban tartsák őket. Következésképpen a fogvatartási területek figyelése fontos részét képezi a rendőrség őrzési és ellátási feladatának. Megfelelő lépéseket kell tenni annak biztosítására, hogy a rendőrségi fogvatartottaknak folyamatosan lehetőségük legyen kapcsolatba lépniük az őrséggel.”³⁰

A járvány miatt kialakult helyzetben, az eleve korlátozásokkal, ezért fokozottabb stresszel járó intézkedési szituációk miatt, az Ajánlások³¹ arra figyelmezteti az eljáró rendőröket, hogy „kiemelten fontos az állampolgárokkal folytatott helyes kommunikáció megválasztása, a rendőri intézkedések eredményességét nem veszélyeztető empátikus eljárás lefolytatása annak érdekében, hogy az intézkedés alá vontak érezzék, hogy a hatósági

²⁸ Országos Mentőszolgálat

²⁹ Lásd az Eljárásrend V. fejezetet F) pont 3, 4, 5, 6 és 7. alpontját.

³⁰ CPT/Inf (2002) 15, 48. pont.

³¹ Lásd az Ajánlások 3. oldal 8. bekezdését.

beavatkozás elsődleges célja az ő biztonságuk megteremtése és a kialakult helyzet mielőbbi rendezése.”

Az előállító helyiségekben elhelyezett fogvatartottakat kamerán keresztül tudták megfigyelni a rendőrök. Az előállítóknak nem volt jelzőgomb, az előállított az ajtón zörögve tudta csak jelezni az őrnöknek adott esetben, pl. ha a WC-t akarta használni.

Az Objektumban dolgozó rendőrök szerint előfordult egyes ügyekben, hogy az előállított személy be sem került az előállító egységbe, célszerűségi okokból, hanem az intézkedő rendőrök rögtön átadták annak a szakmai részlegnek, aki valamilyen ügyben kereste és rövid úton le tudta vele folytatni a szükséges eljárást. Az előállításra szolgáló helyiségbe akkor került be a fogvatartott, ha több és hosszadalmasabb eljárási cselekmény lefolytatására volt vele szemben szükség.

A rendőri intézkedések kapcsán az elmúlt időszakban 3 panaszt utasítottak el, ezekből 1 ellen érkezett jogorvoslat, amit a megyei rendőri szerv³² bírált el, helybenhagyva a kapitányság elutasító határozatát.

Az előállított személyek intézkedésekkel kapcsolatos panaszának kivizsgálása során általában a panasszal érintett rendőr szolgálati előljárója járt el. Azonban az előállított panaszt tehetett az intézkedő rendőrnél, a szolgálatirányítónál, és ha ez sem volt elégséges az orvoslásához, a vezető ügyeletes is berendelésre került az Objektumba. A panasz teljes körű kivizsgálására az érintett szakterület vezetőjének 8 nap állt rendelkezésére.

Ha bántalmazás nyomait észlelik intézkedéskor az előállított személyen, a szolgálatirányítóknak jelentik az eljáró rendőrök és parancsnoki kivizsgálás indul. Orvoshoz szállítják az előállított személyt, hogy látteleket készüljön. Ha felmerül a gyanú, hogy az intézkedő rendőr bántalmazta, más rendőr fogja kísélni az előállított személyt, mint aki az előállítást végrehajtotta. A panasszal érintett rendőrnök jelentést kell írni az eljárásáról.

Az Objektum női beosztottjai végzik a ruházatátvizsgálást női előállított esetében.

A szolgálatirányító parancsnoknál van letétbe helyezve az a pénzüsszeg, ami az előállított nők speciális higiénés szükségletével összefüggő dolgok beszerzésére, és a különleges étkezési igényű fogvatartottak étkeztetésének biztosítására szolgál. Boltban vásárolják meg a megfelelő élelmiszert a rendőrök, amennyiben a fogvatartott jelzi, hogy éhes.

Az Objektumban nem volt készleten konzerv vagy tartós kenyér az előállított személyek számára.

A látogatás az előállítottakkal való bánásmód kapcsán alapvető joggal összefüggő visszasságra utaló körülményt nem észlelt.

2.8. Kényszerítő eszközök használata

Az ORFK Rendészeti Főigazgatósága által kiadott Ajánlásokban a rendőri intézkedések szakszerű végrehajtása érdekében a járványhelyzettel összefüggésben fogalmaznak meg figyelemfelhívó ajánlásokat a rendőrség állománya számára.

Ilyen ajánlás, hogy a megkezdett rendőri intézkedés közben a beszerzett információk és az intézkedés alá vont személy nyilatkozata, magatartása függvényében a rendőrnök folyamatosan mérlegelnie kell a védőeszközök használatának szükségességét, vagy az, hogy rendőri intézkedések időtartama ne haladja meg a 15 percet és a szoros kapcsolat elkerülése érdekében a rendőrök az okmányok felmutatását kérik az igazoltatások során annak átvétele helyett. A személyes érintkezések minimálisra csökkentése érdekében a NOVA mobil okoseszközök lehető legszélesebb körben történő alkalmazását is javasolja a rendőri állománynak.

³² Zala Megyei Rendőr-főkapitányság

A kényszerítő eszközök alkalmazása során gyakorta kialakult szituációk miatt az Ajánlások³³ az egészség megőrzése illetve a fertőzés megelőzése céljából figyelmezteti a rendőröket, hogy „ha az intézkedés alá vonttal történő érintkezés során felmerül annak veszélye, hogy az intézkedő rendőr az érintett nyálával, vérével vagy egyéb testnedvével kerülhet közvetlen kapcsolatba, a rendőri intézkedés során gumikesztyű, szájmaszk vagy azok együttes használata indokolt.”

A Szolgálati szabályzat 39. § (1) bekezdése értelmében „az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.”

A CPT által 2018-ban kiadott, a fogvatartottak szállítására vonatkozó elvárásait tartalmazó összefoglaló anyagban a fogvatartottak hátrabilincselésére vonatkozóan megállapította, hogy az a kényelmetlenség és a sérülés kockázatára figyelemmel kerülendő.³⁴

Az intézkedések kapcsán az Objektumban védőfelszerelés hiány nem állhatott elő, mert napi szinten nyilvántartották a készleteiket és szükség esetén utánrendelést adtak le a megyei rendőri szerv³⁵ felé.

Az előállítások során bilincset és testi kényszert csak akkor alkalmaztak a rendőrök, ha szükséges volt. Átkísérések esetében, amennyiben az átkísérési utasítás ezt írta elő, vezetősíjat használtak a bilincs kiegészítésére.

A megvizsgált 4 személyes szabadság korlátozásáról szóló jelentés alapján az eljáró rendőrök egyetlen esetben alkalmaztak kényszerítő eszközt. A további esetekben az előállított személy együttműködő magatartása miatt nem került erre sor.

A kényszerítő eszköz használatát leíró jelentésben, a rendőrök bilincset alkalmaztak, az intézkedés alá vont személy kezeit előre bilincselték. A személy zavart viselkedését, támadása és szökése megakadályozását jelölték meg a bilincs használat indokaként.

Az Rtv. 48. §-a alapján a rendőr meghatározott célból, vagyis a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy „önkárosításának megakadályozására,³⁶ támadásának megakadályozására,³⁷ szökésének megakadályozására,³⁸ ellenszegülésének megtörésére”³⁹ alkalmazhat bilincset.

A vizsgált jelentésekben a tényállás leírása pontos és részletes volt. (pl. leírták, hogy milyen okból és célból került sor az előállítás végrehajtására, és azt, hogy „a törvény nevében a foglyom” szavak elhangzása után került sor az elfogásra, más esetben pedig azt is kifejtették, hogy a rendőri intézkedés megkezdésekor a korábban agresszív és megbotránkoztató magatartást tanúsító személy, megnyugodott és együttműködővé vált, ezért tekintettek el a bilincs alkalmazásától. Részletesen rögzítésre került egy jelentésben az is, hogy a bírság elektronikus befizetésére során milyen azonosító számú terminálon milyen sorszámú bizonylattal került sor.) Az iratok szerint nem maradt el az előállítások során az Rtv. 33. § (4)-ban előírt tájékoztatás és igazolás kiállítása valamint a védelemhez való jogra történő törvényi figyelmeztetés⁴⁰ sem az eljáró rendőrök részéről.

³³ Lásd az Ajánlások 3. oldal 6. bekezdését.

³⁴ CPT Transport of detainees Factsheet June 2018 (A CPT elvárásai a fogvatartottak szállításával összefüggésben), CPT/Inf (2018) 24, 3. pont.

³⁵ Zala Megyei Rendőr-főkapitányság

³⁶ Rtv. 48. § a) pont.

³⁷ Rtv. 48. § b) pont.

³⁸ Rtv. 48. § c) pont.

³⁹ Rtv. 48. § d) pont.

⁴⁰ Lásd a Be. 3. § (1)-(2)-(3) bekezdését.

A kényszerítő eszközt igénylő esetben kellő részletességgel írtak arról is, hogy milyen egyedi intézkedéseket igénylő és milyen számon elrendelt bűnügyben került sor a rendőrök által foganatosított elfogás és előállítás végrehajtására.

A jelentésekben a kényszerintézkedések indokoltságának Rtv. szerinti minősítése megfelelő volt.

Előfordult azonban, hogy egy kiskorú személy hozzátartozójának értesítése kapcsán az került rögzítésre az előállításáról szóló jelentésben, hogy a hozzátartozó értesítését figyelmeztetés ellenére sem kérte. Ez a gyakorlat nem megfelelő értelmezése az Rtv. 18. § (1) bekezdésében megfogalmazott fogvatartott kiskorúak esetében fennálló, és a rendőrséget terhelő haladéktalan értesítési kötelezettségnek.

A négy esetből két intézkedés a járványügyi készültség bevezetése, a másik kettő a veszélyhelyzet ismételt bevezetése után történt. A járványhelyzetből adódó rendőri feladatokról, így az intézkedések kapcsán az Eljárásrend előírásaiból fakadó általános és személyi vagy a szolgálati gépjárművek használatára vonatkozó különleges higiénés feltételek megteremtéséről, vagy a fertőzés gyanú tisztázására vonatkozó adatgyűjtési tevékenységről, ennek ellenére nem esett szó a keletkezett iratokban. A járvány idején nem történt említés erről a jelentésekben.

A látogatás a kényszerítő eszközök alkalmazásával kapcsolatban alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt. Az NMM felhívja azonban a figyelmet arra, hogy a személyes szabadságot korlátozó intézkedések rutinszerű végrehajtása (beleértve a kiskorúak kapcsolattartásának biztosítását) és adminisztrációja során – a járvány miatti előírások betartását is rögzítve – nagyobb körültekintéssel járjon el a rendőri állomány.

2.9. A személyi állomány munkavégzésének körülményei

Az *Objektum* épületébe a személyi állomány tagja is, csak a lázmérést és az érintésmentes kézfertőtlenítő készülék valamint a fertőtlenítő oldattal átitatott cipőfertőtlenítő szőnyeg használatát követően léphettek be, szájmaszkban és gumikesztyűben.⁴¹ Belépés előtt ellenőrizték a belépő személyek testhőmérsékletét, és rákérdeztek, hogy az elmúlt 2 hétben volt-e kapcsolatuk koronavírus-fertőzött személlyel vagy voltak-e külföldön. Nemleges válaszok esetén lehetséges volt a belépés az épületbe.

Példaértékű, hogy a szolgálattól visszaérkező rendőrök a gépjármű fertőtlenítését szolgáló, fertőtlenítő oldatot spriccelő kapun⁴² át hajthattak be az Objektum udvarára, és a hátsó bejáraton, egy számozott és cserélhető cipőtálpfertőtlenítő szőnyeg⁴³ használata valamint kézfertőtlenítés után léphettek be az Objektumba.

A COVID-elleni védekezés több szinten valósult meg, megyei és helyi intézkedésekkel. A látogatáskor a Vezetői intézkedés előírásait alkalmazták a járvány miatt szükségessé vált egészségmegőrzés tárgyú rendőri és az iratkaranténnal kapcsolatos feladataikra vonatkozóan.

A kapitányság dolgozóinak arcmaszkot, gumikesztyűt, felület- és kézfertőtlenítőt biztosítottak a munkavégzéshez. A megtekintett védőfelszerelések a szolgálatirányító irodájában voltak elhelyezve. A készletben volt 4 különböző méretű gumikesztyű, védőruházat, szájmaszk, valamint felület- és kézfertőtlenítő folyadék. Nem volt hiány a védőfelszerelésekben.⁴⁴

⁴¹ Ld. Melléklet, (1,2,3) kép.

⁴² Ld. Melléklet, (13) kép.

⁴³ Ld. Melléklet, (9) kép.

⁴⁴ Ld. Melléklet, (11) kép.

A járványhelyzetből fakadó rendőri feladatok, az Eljárásrend és előírásainak alkalmazása és számonkérése kapcsán a vezetőség a megismerési, és aláírós ív gyakorlatát alkalmazta. A szakmai anyagokat elolvasását, és megismerését a parancsnokok, osztályvezetők és a szolgálatirányítók a beosztottakkal aláírták. A tájékoztatás az aktuális feladatmeghatározásokat és jogszabályi változásokat tartalmazta, amit a napi munka során és különösen a járványhelyzet és változásai kapcsán szükséges tudniuk a rendőröknek a megfelelő munkavégzéshez.⁴⁵ A vonatkozó anyagokat az állomány nem csak papír alapon, hanem elektronikusan is megkapta.⁴⁶

Szolgálatban, átlagosan 3 órát vett igénybe a rendőrök munka idejéből a hatósági házi karanténban lévő személyek ellenőrzése, mivel a tapasztalatok szerint a lakosság az ennek megkönnyítésére létrehozott elektronikus applikációt, illetve felületet az okos eszközein nem szívesen használta.

A Balaton turistaforgalma is komoly leterheltséget jelentett a szolgálatok ellátására. A rendezvények és közlekedésrendészeti feladatok biztosítása főleg a hétvégéken okozott túlmunkát a beosztotti állomány számára. A nyári csúcsidezőszakon kívül, normális volt a túlórák mennyisége. A túlszolgálatot a dolgozó kérése szerint pénzben vagy szabadidőben váltották meg.

A személyi állomány összetétele állandónak volt mondható, egy összeszokott csapat erősítette az Objektumban a rendőri munkát.

A kapitányságon létezett egy havi oktatási nap, ilyenkor a járőri feladatok vagy a bűnügyi munkára vonatkozóan videós prezentációkat tartottak. A járványfertőzés előtt jogszabályismereti, intézkedéstaktikai, esetfeldolgozási oktatások is zajlottak, most az eligazításokon ismertették az új tudnivalókat. A csoportos képzések hiányát a napi és kis létszámú eligazítások során pótolták. Képzéseik a járvány miatt online valósultak meg, mint pl. koronavírus-fertőzéssel kapcsolatos, vagy a Be., Btk. változásairól szóló oktatások.

A személyes jelenléte igénylő esetekben maximum 10 fő lehetett egyszerre jelen. Az ilyen eseményeket a nagy tanácsteremben tartották, ahol a helyiség méretei miatt a távolságtartás biztosítható volt.

Az Objektumban egy ideiglenes technikai eszközfertőtlenítő hely és egy iratkarantén helyiség kialakítására is sor került a Vezetői intézkedésnek megfelelően.⁴⁷

Mindössze a szolgálatirányító irodájában volt elhelyezve klímaberendezés. Hőségriadó idején itt frissülhettek fel a rendőrök, ha már az irodákban elviselhetetlen volt a hőség.

A személyzeti mellékhelyiségben volt kézfertőtlenítő, szappan és papír kéztörölő.⁴⁸

Az állomány több, kisebb méretű teakonyhában tudott étkezni az épületben. A megtekintett jó állapotú helyiség fel volt szerelve kávéfőzővel, kenyérpíróval, mikrohullámú sütővel, villanytűzhellyel és hűtővel.⁴⁹

A kapitányság külön férfi-női öltözővel rendelkezett, mindegyikhez tartozott tusoló és mellékhelyiség, ahol volt szappan, kézfertőtlenítő, és egyszer használatos kéztörölő.⁵⁰

A látogatás a személyi állomány munkavégzési körülményei kapcsán alapvető joggal összefüggő visszasságot nem észlelt.

⁴⁵Lásd a Vezetői intézkedés 2,3 és 4. pontját

⁴⁶Lásd a Vezetői intézkedés 5. pontját

⁴⁷ Lásd a Vezetői intézkedés 27-42. pontját

⁴⁸ Lásd az Eljárásrend III. fejezet 4. és 5. pontját

⁴⁹ Lásd kép Ld. Melléklet, (12) kép.

⁵⁰ Lásd kép Ld. Melléklet, (10) kép

3. Összefoglalás

A vizsgálat időpontjában az Objektumban előállított személy nem tartózkodott, a látogatócsoport a személyzet több tagjával készített interjút.

A járványügyi veszélyhelyzetről szóló kormányrendelet alapján tett intézkedések, az Eljárásrend és az Ajánlások, illetve a Vezetői intézkedések előírásai a rendőrségi fogvatartottak jogait tiszteletben tartották. A veszélyhelyzet elrendelése óta koronavírus-fertőzés gyanús személy nem érkezett az Objektumba.

A személyes kontaktus elkerülhetetlen volt a rendőrök munkavégzése során. A rendőri feladatok biztonságos végrehajtásához szükséges szájmaszkok és kesztyűk, fertőtlenítő eszközök és védőfelszerelések az Objektum állománya részére rendelkezésre álltak, a szükséges eszközöket az állomány a rendőrségi egészségvédelmi protokollok előírásai szerint alkalmazta.

Az előállítottak biztonságos szállítására vonatkozó, és a szolgálati gépkocsik megfelelő használatához szükséges speciális higiénés feltételeket az Objektum vezetése a járványhelyzetben megteremtette, a fertőzés elleni védekezéshez szükséges eszközöket mind a rendőrök, mind az előállított személyek számára biztosította.

Az Objektum személyi állománya a fogvatartottak kapcsolattartáshoz fűződő jogainak érvényesülését a veszélyhelyzet idején is érvényre juttatta.

Az NMM az előállított személyek orvosi vizsgálata kapcsán állapított meg alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt, és a személyes szabadságot korlátozó intézkedések rutinszerű végrehajtása és adminisztrációja vonatkozásában fogalmazott meg kifogásokat.

4. Ajánlások, javaslatok

A látogatás megállapításaival összefüggésben az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján *felkérem a Keszthelyi Rendőrkapitányság vezetőjét*, hogy

1. intézkedjen annak érdekében, hogy az előállított személy orvosi vizsgálata során a kísérő rendőr hallótávolságon kívül tartózkodjon, hogy ne legyen fültanúja az orvos és fogvatartott közötti bizalmas párbeszédnek;
2. rendelje el a szolgálatba lépő állomány eligazítását, hogy a járvány miatti rendőrségi feladatok végrehajtása is rögzítésre kerüljön az intézkedésekről készült jelentésekben.

Budapest, 2021. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos

Melléklet**1. Fertőtlenítőszer, gumikesztyű és szájmasksz biztosítása az Objektum bejáratánál****2-3. Az érintésmentes és a lábbeli fertőtlenítés lehetőségének kialakítása ugyanott**

4. Az előállító egység bejárata

5. A fogvatartottak számára kijelölt mosdó

6. Az előállító egység előterében elhelyezett védőfelszerelés és fertőtlenítő szerek

7. Szolgálati gépkocsik csomagterében található védőfelszerelések

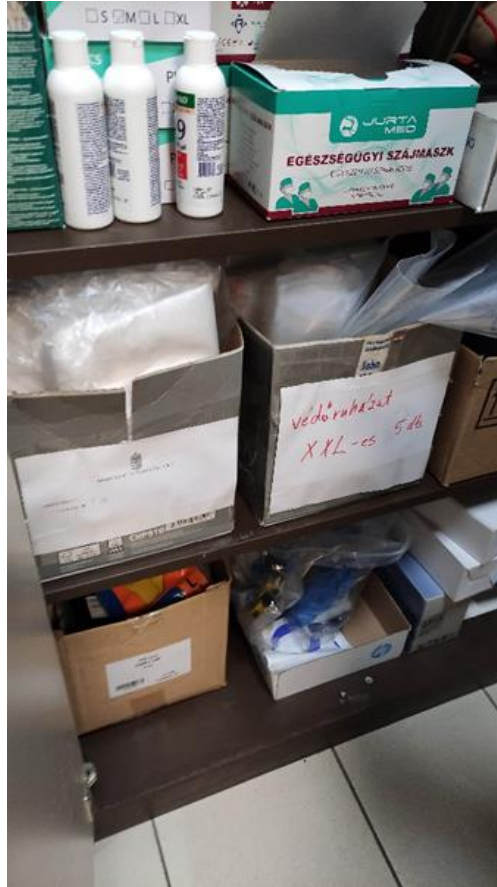
8. Akadálymentes WC az Objektumban

9. Cserélhető cipőfertőtlenítő szőnyeg az Objektum udvari bejáratánál

10. Személyzeti öltöző mosdóhelyisége

11. Védőfelszerelés készlet a szolgálatirányító irodájában

12. Egy teakonyha az Objektumban

13. A gépjárművek fertőtlenítésére szolgáló kapu